O‘QUVCHI, SUN’IY INTELLEKT VA MAKTAB MASLAHATCHISI: KELAJAK MAKTABINING YANGI HAMKORLIK MODELI

To‘rayeva Rufina To‘ymurod qizi
Osiyo Xalqaro Universiteti, 2-kurs magistranti
Buxoro viloyati Romitan tumani 17-maktab maslahatchisi
Telefon: +998993834969
Elektron pochta: rufinaturayeva49@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.22861037

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta’lim tizimida sun’iy intellekt texnologiyalarining maktab maslahatchisi faoliyatiga integratsiyalashuvi masalasi ko‘rib chiqiladi. Muallif “o‘quvchi – sun’iy intellekt – maktab maslahatchisi” uch tomonlama hamkorlik modelini taklif etadi, unda texnologiya inson mutaxassisini almashtirmaydi, balki uning imkoniyatlarini kengaytiradi. Maqolada maktab maslahatchisining an’anaviy va zamonaviy vazifalari, sun’iy intellektning ta’lim sohasidagi qo‘llanilish yo‘nalishlari, taklif etilayotgan modelning tuzilishi, uni joriy etishning afzalliklari va xavflari, shuningdek O‘zbekiston sharoitida amalga oshirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar keltirilgan.
Kalit so‘zlar: sun’iy intellekt, maktab maslahatchisi, ta’lim texnologiyalari, o‘quvchi, raqamli hamkorlik, psixologik-pedagogik yordam, kasbga yo‘naltirish.

Аннотация. В данной статье рассматривается вопрос интеграции технологий искусственного интеллекта в деятельность школьного советника в условиях современной системы образования. Автор предлагает трёхстороннюю модель сотрудничества «ученик – искусственный интеллект – школьный советник», в которой технология не заменяет специалиста-человека, а расширяет его возможности. В статье рассмотрены традиционные и современные задачи школьного советника, основные направления применения искусственного интеллекта в сфере образования, структура предлагаемой модели, а также преимущества, риски и этические аспекты её внедрения. Отдельное внимание уделено практическим рекомендациям по реализации модели в условиях системы образования Узбекистана.
Ключевые слова: искусственный интеллект, школьный советник, образовательные технологии, ученик, цифровое сотрудничество, психолого-педагогическая помощь, профориентация.

Kirish: XXI asr ta’lim tizimi tezkor raqamlashtirish jarayonini boshdan kechirmoqda. Sun’iy intellekt texnologiyalari endi nafaqat sanoat, tibbiyot yoki moliya sohalarida, balki maktab ta’limi jarayonlarida ham keng qo‘llanila boshlandi. Adaptiv o‘quv platformalari, o‘quvchi natijalarini tahlil qiluvchi tizimlar, chatbotlar va virtual yordamchilar — bularning barchasi ta’lim muhitini tubdan o‘zgartirmoqda.

Shu bilan birga, o‘quvchining shaxsiy rivojlanishi, hissiy farovonligi, ijtimoiy moslashuvi va kasbiy yo‘nalishini belgilashda inson omilining ahamiyati kamaymayapti, aksincha ortib bormoqda. Maktab maslahatchisi aynan shu vazifani bajaradigan, o‘quvchi bilan bevosita ishlaydigan mutaxassisdir. Texnologiyalar rivojlangan sari savol tug‘iladi: sun’iy intellekt maktab maslahatchisining o‘rnini egallaydimi, uning ishini murakkablashtiradimi, yoki aksincha, uni yanada samarali va sifatli qilishga xizmat qiladimi?

Ushbu maqolaning maqsadi — ana shu savolga javob berish va o‘quvchi, sun’iy intellekt hamda maktab maslahatchisi o‘rtasidagi hamkorlikning yangi, muvozanatli modelini taklif etishdan iborat. Model shu tamoyilga asoslanadi: texnologiya rutina va tahliliy vazifalarni o‘z

zimmasiga oladi, inson mutaxassisi esa murakkab, hissiy va axloqiy jihatdan nozik masalalar bilan shug‘ullanadi.

Tadqiqotning dolzarbligi va maqsadi

Bugungi kunda maktab maslahatchilari ustidagi ish yuki tobora ortib bormoqda: bir maslahatchiga to‘g‘ri keladigan o‘quvchilar soni ko‘p bo‘lgan sharoitda har bir bolaning individual ehtiyojlariga yetarlicha vaqt va e’tibor ajratish qiyinlashadi. Bunday sharoitda hujjatlashtirish, statistik tahlil va birlamchi diagnostika kabi vazifalarni avtomatlashtirish orqali maslahatchining vaqtini bo‘shatish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, zamonaviy o‘quvchilar — “raqamli avlod” vakillari sifatida — texnologiyalar bilan tabiiy ravishda o‘zaro aloqada bo‘lishga moyil. Ularga tanish bo‘lgan raqamli vositalar orqali dastlabki yordam ko‘rsatish, ma’lumot berish yoki umumiy savollarga javob olish imkoniyatini yaratish ularning maslahatchiga murojaat qilish bo‘sag‘asini pasaytirishi mumkin. Tadqiqotning maqsadi — ushbu imkoniyatlarni tizimli tarzda tahlil qilib, amaliyotga tatbiq etish mumkin bo‘lgan model taklif etishdan iborat.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu maqola nazariy-tahliliy xarakterga ega bo‘lib, uning asosini maktab maslahatchiligi va ta’limda sun’iy intellekt qo‘llanilishi bo‘yicha mavjud yondashuvlarni umumlashtirish, tizimlashtirish va qiyosiy tahlil qilish tashkil etadi. Tadqiqot davomida quyidagi usullardan foydalanildi: mavzuga oid nazariy manbalarni tahlil qilish; xalqaro tajribani umumlashtirish; modellashtirish usuli orqali “o‘quvchi – AI – maslahatchi” hamkorlik modelini ishlab chiqish; shartli amaliy stsenariylar orqali modelning qo‘llanilishini illyustratsiya qilish.

Tadqiqotning cheklovi shundan iboratki, taklif etilgan model hozircha amaliy sinovdan o‘tkazilmagan, nazariy asoslangan konseptual yondashuv sifatida taqdim etilmoqda. Shu sababli maqolaning yakuniy qismida keyingi bosqichda amalga oshirilishi lozim bo‘lgan tadqiqot yo‘nalishlari alohida ko‘rsatib o‘tilgan.

Maktab maslahatchisining zamonaviy ta’lim tizimidagi o‘rni

An’anaviy vazifalar

Maktab maslahatchisi — o‘quvchining o‘quv, ijtimoiy va emotsional ehtiyojlarini tushunadigan, unga yo‘l-yo‘riq ko‘rsatadigan mutaxassis. Uning an’anaviy vazifalari quyidagilardan iborat:

o‘quvchining individual psixologik-pedagogik xususiyatlarini aniqlash va hisobga olish;

kasbga yo‘naltirish, ya’ni o‘quvchiga qiziqishlari va qobiliyatlariga mos kasb tanlashda yordam berish;

oilaviy, ijtimoiy va shaxslararo muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etishda ko‘maklashish;

o‘qituvchilar, sinf rahbarlari va ota-onalar o‘rtasida muloqotni yo‘lga qo‘yish;

qiyinchilikka duch kelgan o‘quvchilarni erta aniqlash va profilaktik ishlar olib borish.

Bu vazifalarning barchasi chuqur empatiya, ishonch, konfidensiallik va shaxsiy aloqani talab qiladi. Aynan shu jihatlar hozircha va yaqin kelajakda ham hech qanday texnologiya tomonidan to‘liq o‘rnini bosib bo‘lmaydigan inson faoliyati sohasi bo‘lib qolmoqda.

Kasbning zamonaviy talablar ta’sirida transformatsiyasi

So‘nggi yillarda maktab maslahatchisi kasbi oldiga qo‘yiladigan talablar sezilarli darajada kengaydi. Endi maslahatchidan nafaqat klassik psixologik-pedagogik bilim, balki raqamli savodxonlik, ma’lumotlarni tahlil qilish ko‘nikmalari va zamonaviy kommunikatsiya vositalaridan foydalana olish qobiliyati ham talab etilmoqda. Bu — kasbning yo‘qolishi emas, balki uning boyib borishi, yangi vositalar hisobiga kengayishi jarayonidir.

Xalqaro tajribada maktab maslahatchilari tobora ko‘proq “ma’lumotga asoslangan qaror qabul qilish” (data-driven decision making) yondashuvidan foydalanmoqda — bunda o‘quvchi haqidagi turli ko‘rsatkichlar (davomat, baholar, ijtimoiy faollik) tizimli tahlil qilinib,

individual yordam dasturlari ishlab chiqiladi. Aynan shu jarayonda sun'iy intellekt muhim yordamchi vositaga aylanish salohiyatiga ega.

Maslahatchining yangi kasbiy kompetensiyalari

Sun'iy intellekt vositalari bilan ishlash maktab maslahatchisidan bir qator qo'shimcha kompetensiyalarni talab qiladi. Bularga quyidagilarni kiritish mumkin: raqamli vositalardan xavfsiz va samarali foydalanish ko'nikmasi; AI taqdim etgan ma'lumot va tavsiyalarni tanqidiy baholash qobiliyati; ma'lumotlar maxfiyligi va axloqiy me'yorlar bo'yicha yetarli bilim; texnologiya bilan inson muloqoti o'rtasida to'g'ri muvozanatni saqlash mahorati.

Bundan tashqari, maslahatchi endi nafaqat individual suhbat o'tkazuvchi, balki "ma'lumot vositachisi" roliga ham ega bo'ladi — ya'ni AI tomonidan yig'ilgan ma'lumotlarni tushunarli tilga o'girib, o'quvchi, ota-ona va o'qituvchilarga yetkazib bera oladigan mutaxassisga aylanadi. Shu bois malaka oshirish dasturlarida ushbu ko'nikmalarni shakllantirishga alohida e'tibor qaratilishi lozim.

Sun'iy intellektning ta'limdagi asosiy yo'nalishlari

Ta'lim sohasida qo'llanilayotgan sun'iy intellekt yechimlarini shartli ravishda quyidagi yo'nalishlarga ajratish mumkin:

Adaptiv o'qitish tizimlari — har bir o'quvchining bilim darajasiga moslashadigan o'quv dasturlari;

Ma'lumotlarni tahlil qiluvchi (analytics) tizimlar — davomat, baho va faollik ko'rsatkichlarini kuzatib boruvchi platformalar;

Suhbat vositalari (chatbotlar) — o'quvchilarning oddiy savollariga javob beruvchi, birlamchi maslahat beruvchi dasturlar;

Kasbga yo'naltirish tizimlari — qiziqish va qobiliyatlarni tahlil qilib, kasb tavsiyalarini shakllantiruvchi vositalar;

Hissiy holatni aniqlashga qaratilgan tizimlar — matn yoki xatti-harakat asosida o'quvchining hissiy holatidagi o'zgarishlarni belgilovchi dastlabki signal beruvchi vositalar (ehtiyotkorlik bilan, faqat yordamchi vosita sifatida qo'llanilishi lozim).

Xalqaro tajribadan umumiy xulosalar

Turli mamlakatlarda olib borilgan tashabbuslar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt ta'lim sohasiga eng samarali tarzda "yordamchi vosita" sifatida, mustaqil qaror qabul qiluvchi emas, balki insonning ishini yengillashtiruvchi hamkor sifatida kiritilganda ijobiy natija beradi. UNESCO va boshqa xalqaro tashkilotlarning ta'lim sohasida sun'iy intellektdan foydalanish bo'yicha umumiy tavsiyalarida ham inson nazorati, shaffoflik va bolalar huquqlarini himoya qilish tamoyillari birinchi o'ringa qo'yiladi. Bu tamoyillar O'zbekiston ta'lim tizimida AI'ni joriy etishda ham asos qilib olinishi maqsadga muvofiqdir.

Xalqaro tajribadan qisqacha lavhalar

Dunyoning turli mintaqalarida ta'lim tizimini raqamlashtirish borasida turlicha yondashuvlar shakllangan. Ko'pgina rivojlangan ta'lim tizimlarida sun'iy intellekt, birinchi navbatda, o'quvchi ma'lumotlarini tahlil qilish va o'qituvchi hamda maslahatchilarga qaror qabul qilishda ko'mak berish vositasi sifatida joriy etilmoqda — texnologiya inson mutaxassisini to'liq almashtiradigan tizim sifatida emas.

Skandinaviya mamlakatlarida ta'lim tizimlari an'anaviy ravishda o'quvchining hissiy farovonligiga katta e'tibor qaratadi; shu sababli u yerda AI vositalari ko'pincha o'qituvchi va maslahatchining ish yukini yengillatishga, sinfdagi umumiy tendensiyalarni kuzatishga xizmat qiladi, individual, hissiy jihatdan muhim suhbatlar esa to'liq insonga yuklatiladi. Sharqiy Osiyoning bir qator ta'lim tizimlarida esa, aksincha, adaptiv o'quv platformalari va natijalarni tahlil qiluvchi tizimlarga katta e'tibor qaratilib, bu vositalar o'quvchining akademik yutuqlarini oshirishga yo'naltirilgan. Har ikkala yondashuvdan ham asosiy xulosa shuki, texnologiya samarali natija berishi uchun u mahalliy ta'lim madaniyati va qadriyatlariga moslashtirilgan holda joriy etilishi lozim.

O‘zbekiston uchun ham xalqaro tajribani mexanik tarzda ko‘chirib olish emas, balki milliy ta’lim tizimining o‘ziga xos xususiyatlarini — jumladan, oilaviy tarbiya an’analari, jamoaviy qadriyatlar va mahalliy ijtimoiy-madaniy kontekstni — hisobga olgan holda moslashtirilgan yondashuvni ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir.

O‘quvchi – AI – Maslahatchi hamkorlik modeli

Modelning umumiy tuzilishi

Taklif etilayotgan modelning mohiyati shundaki, uch ishtirokchi — o‘quvchi, sun’iy intellekt va maslahatchi — o‘zaro to‘ldiruvchi, bir-birini kuchaytiruvchi rol o‘ynaydi:

O‘quvchi — modelning markazida turadi, o‘z ehtiyojlari, savollari va fikrlarini ochiq bildiradi, AI vositalaridan foydalangan holda o‘zi haqida ma’lumot va birlamchi tavsiyalar oladi;

Sun’iy intellekt — ma’lumot yig‘uvchi, tahlil qiluvchi va birlamchi tavsiyalar beruvchi vosita sifatida ishlaydi, maslahatchiga tayyor tahliliy material taqdim etadi;

Maslahatchi — AI taqdim etgan ma’lumotlarni inson nigohi, professional tajriba va axloqiy mas’uliyat asosida baholaydi, yakuniy qarorni qabul qiladi va o‘quvchi bilan bevosita, hissiy jihatdan ma’noli aloqani ta’minlaydi.

Ushbu model AI’ni raqib emas, balki hamkasb sifatida ko‘rishga asoslangan. Texnologiya rutina va tahliliy vazifalarni oladi, inson esa murakkab, individual va hissiy jihatdan nozik masalalarga e’tibor qaratadi.

Model bosqichlari va AI’ning har bir bosqichdagi vazifasi

Amaliyotda modelni quyidagi bosqichlar ko‘rinishida tasavvur qilish mumkin:

1-bosqich — Kuzatuv: AI o‘quvchining davomati, baholari va faoliyatidagi o‘zgarishlarni tizimli kuzatib boradi, sezilarli chetlanishlarni aniqlaganda maslahatchiga signal beradi;

2-bosqich — Birlamchi tahlil: AI to‘plangan ma’lumotlar asosida umumlashtirilgan hisobot va dastlabki tavsiyalar tayyorlaydi;

3-bosqich — Insoniy baholash: maslahatchi taqdim etilgan ma’lumotni o‘z tajribasi, kontekstni bilishi va professional mulohaza asosida ko‘rib chiqadi, kerak bo‘lsa qo‘shimcha ma’lumot yig‘adi;

4-bosqich — Muloqot va yordam: maslahatchi o‘quvchi bilan bevosita suhbat orqali vaziyatni chuqurroq o‘rganadi, ishonchli munosabat o‘rnatadi va zarur yordamni ko‘rsatadi;

5-bosqich — Kuzatuvni davom ettirish: AI qabul qilingan chora-tadbirlar natijasini keyingi davrda kuzatib boradi, bu esa yordam samaradorligini baholash imkonini beradi.

Amaliy stsenariylar

Modelning amaliy qo‘llanilishini quyidagi shartli misollar orqali tasavvur qilish mumkin.

Birinchi stsenariy — davomat pasayishi. AI tizimi o‘quvchining bir necha hafta davomida davomatida muntazam pasayish kuzatilayotganini aniqlaydi va bu haqda maslahatchiga xabar beradi. Maslahatchi ushbu signal asosida o‘quvchi, uning sinf rahbari va ota-onasi bilan alohida-alohida suhbat uyushtiradi, sababini aniqlaydi va individual yordam rejasini tuzadi. Bu yerda AI faqat “erta ogohlantiruvchi” vazifasini bajaradi, qaror va yordamning barcha bosqichlarini inson amalga oshiradi.

Ikkinchi stsenario — kasbga yo‘naltirish. O‘quvchi AI asosidagi kasbga yo‘naltirish testidan o‘tadi, tizim uning qiziqishlari va qobiliyatlariga mos bir necha yo‘nalishni taklif qiladi. Maslahatchi ushbu natijalarni o‘quvchi bilan birga muhokama qiladi, uning oilaviy sharoiti, real imkoniyatlari va shaxsiy istaklarini hisobga olgan holda yakuniy tavsiyalarni shakllantiradi. Bunda AI tavsiyalari boshlang‘ich nuqta, yakuniy qaror esa insoniy muloqot mahsuli bo‘ladi.

Uchinchi stsenario — hissiy qiyinchilik holati. O‘quvchining yozma ishlari yoki sinfdagi faolligida uzoq muddatli o‘zgarish kuzatilib, AI tizimi buni neytral, baholovchi bo‘lmagan uslubda maslahatchiga signal sifatida yetkazadi. Bu yerda AI hech qanday tashxis qo‘ymaydi va hech qanday xulosa chiqarmaydi — u faqat “diqqat qaratish lozim bo‘lgan holat” haqida ogohlantiradi. Keyingi barcha qadamlar — suhbat, vaziyatni tushunish, zarur bo‘lsa mutaxassisga (masalan, psixologga) yo‘naltirish — to‘liq maslahatchi zimmasida bo‘ladi. Bu misol AI’ning chegarasini ham aniq ko‘rsatadi: u faqat diqqatni jalb qiluvchi vosita, hech qachon yakuniy baholovchi emas.

Modelning imkoniyatlari va afzalliklari

Taklif etilayotgan hamkorlik modelini joriy etish quyidagi asosiy afzalliklarni beradi:

Vaqtni tejash — hujjatlashtirish va statistik ishlarni avtomatlashtirish orqali maslahatchiga bevosita muloqot uchun ko‘proq vaqt qoladi;

Erta aniqlash imkoniyati — AI ko‘p sonli ma’lumotlarni tezkor tahlil qilib, insonning ko‘zidan chetda qolishi mumkin bo‘lgan tendensiyalarni aniqlaydi;

Individuallashtirish — har bir o‘quvchi uchun alohida, uning xususiyatlariga mos tavsiyalar shakllantirish imkoniyati kengayadi;

Doimiy mavjudlik — oddiy va umumiy savollar bo‘yicha o‘quvchi istalgan vaqtda birlamchi ma’lumot olishi mumkin, jiddiy holatlar esa insonga yo‘naltiriladi;

Ish yukini muvozanatlash — bitta maslahatchiga to‘g‘ri keladigan yuqori sonli o‘quvchilar sharoitida ustuvorliklarni to‘g‘ri belgilash imkoniyati ortadi.

Xavflar, cheklovlar va etik masalalar

Har qanday yangilikda bo‘lgani kabi, ushbu modelni joriy etishda ham bir qator xavf va cheklovlarni hisobga olish zarur:

Maxfiylik va ma’lumotlar xavfsizligi — o‘quvchi haqidagi shaxsiy va nozik ma’lumotlarni AI tizimlarida qayta ishlashda qat’iy maxfiylik va xavfsizlik talablariga rioya qilish shart;

Haddan tashqari ishonch xavfi — AI tavsiyalariga tanqidiy yondashmasdan, ularni so‘zsiz qabul qilish noto‘g‘ri qarorlarga olib kelishi mumkin; yakuniy javobgarlik doimo insonda qolishi lozim;

Inson aloqasining kamayishi xavfi — agar AI noto‘g‘ri yoki haddan tashqari qo‘llanilsa, o‘quvchi va maslahatchi o‘rtasidagi jonli muloqot o‘rnini texnologiya egallab qolishi mumkin, bu esa modelning asl maqsadiga zid;

Xatolik va noaniqlik xavfi — AI tizimlari mukammal emas, noto‘g‘ri yoki chalg‘ituvchi tavsiyalar berishi mumkin, shu sababli har bir tavsiya inson tomonidan tekshirilishi zarur;

Tenglik masalasi — barcha maktablarda AI vositalaridan foydalanish imkoniyati bir xil emas, bu raqamli tengsizlikni kuchaytirmasligi uchun davlat darajasida qo‘llab-quvvatlash zarur.

Shu sababli modelni joriy etishda “inson doimo markazda” tamoyiliga qat’iy amal qilish, AI’ni faqat yordamchi vosita sifatida belgilash va uning ishlatilishi doirasini aniq me’yoriy hujjatlar bilan tartibga solish tavsiya etiladi.

O‘zbekiston sharoitida joriy etish istiqbollari

O‘zbekiston ta’lim tizimida so‘nggi yillarda raqamlashtirish jarayoni faol olib borilmoqda, maktablarda “maktab maslahatchisi” lavozimining joriy etilishi ham shu yo‘nalishdagi muhim qadamlardan biri hisoblanadi. Ushbu lavozimning yosh va nisbatan yangi bo‘lishi, aksincha, zamonaviy vositalarni boshidanoq tizimli tarzda joriy etish uchun qulay imkoniyat yaratadi.

Amalga oshirish uchun quyidagi bosqichma-bosqich yondashuv taklif etiladi:

Birinchi bosqichda — maktab maslahatchilari uchun raqamli savodxonlik va AI vositalaridan xavfsiz foydalanish bo‘yicha maxsus o‘quv dasturlarini joriy etish;

Ikkinchi bosqichda — pilot loyiha asosida bir nechta maktabda oddiy tahliliy vositalarni (masalan, davomat va o‘zlashtirishni kuzatish tizimlari) sinovdan o‘tkazish;

Uchinchi bosqichda — olingan natijalar asosida vositalarni takomillashtirish va boshqa maktablarga bosqichma-bosqich tatbiq etish;

To‘rtinchi bosqichda — maxfiylik, ma’lumotlar xavfsizligi va etik me’yorlarni belgilovchi ichki tartib-qoidalarni ishlab chiqish va barcha ishtirokchilarni ular bilan tanishtirish.

Amaliy tavsiyalar

Maktab boshqaruvi, maslahatchilar va tegishli mutaxassislar uchun quyidagi amaliy tavsiyalar berilishi mumkin:

AI vositalarini joriy etishdan oldin maktab jamoasi va ota-onalar o‘rtasida tushuntirish ishlarini olib borish, maqsad va chegaralarni aniq belgilash;

Har qanday AI tizimidan olingan ma’lumot va tavsiyani yakuniy qaror sifatida emas, faqat qo‘shimcha manba sifatida qabul qilish;

O‘quvchi va ota-onalarning roziligisiz shaxsiy ma’lumotlarni AI tizimlariga kiritmaslik;

Maslahatchilar uchun muntazam malaka oshirish kurslarini tashkil etish, ularni yangi vositalardan foydalanishga tayyorlash;

Har olti-o‘n ikki oyda modelning samaradorligini baholab borish, kerakli tuzatishlarni kiritish.

An’anaviy yondashuv va yangi model: qiyosiy tahlil

Taklif etilayotgan modelning mohiyatini yanada yaqqolroq tushunish uchun an’anaviy yondashuv bilan yangi, AI-hamkorlikka asoslangan yondashuvni solishtirish maqsadga muvofiq.

Mezon	An’anaviy yondashuv	AI-hamkorlik modeli
Ma’lumot yig‘ish	Qo‘lda, vaqt talab qiladi	Avtomatlashtirilgan, tezkor
Muammoni erta aniqlash	Ko‘pincha kech, tashqi belgilar orqali	Tendensiyalar asosida erta signal
Hujjatlashtirish	Ko‘p vaqt oladi	Katta qismi avtomatlashtiriladi
Yakuniy qaror	Maslahatchi tomonidan	Maslahatchi tomonidan (o‘zgarmaydi)
Hissiy aloqa	To‘liq inson zimmasida	To‘liq inson zimmasida (o‘zgarmaydi)
Ish yuki taqsimoti	Rutina va murakkab ishlar aralash	Rutina AI’da, murakkab ish insonda

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki, model asosiy, eng mas’uliyatli funksiyalarni — yakuniy qaror qabul qilish va hissiy aloqani — inson zimmasida qoldirgan holda, faqat vaqt va resurs talab qiladigan jarayonlarni optimallashtiradi.

Kelgusi tadqiqot yo‘nalishlari

Ushbu maqolada taklif etilgan model nazariy asos sifatida xizmat qilishi mumkin, biroq uni amaliyotga tatbiq etish bir qator qo‘shimcha tadqiqotlarni talab qiladi. Xususan, kelgusida quyidagi yo‘nalishlarda ishlarni davom ettirish tavsiya etiladi: modelni pilot maktablarda sinovdan o‘tkazish va natijalarni miqdoriy hamda sifat jihatidan baholash; o‘quvchilar, ota-onalar va maslahatchilarning AI vositalariga bo‘lgan munosabatini o‘rganish; ma’lumotlar xavfsizligi va maxfiylikni ta’minlash bo‘yicha aniq me’yoriy-huquqiy asoslarni ishlab chiqish; turli yosh guruhlari (boshlang‘ich, o‘rta va yuqori sinf) uchun modelni moslashtirish imkoniyatlarini tahlil qilish.

Xulosa. Kelajak maktabi — inson va texnologiya bir-birini istisno qilmaydigan, balki bir-birini kuchaytiradigan makondir. “O‘quvchi + sun’iy intellekt + maktab maslahatchisi” hamkorlik modeli aynan shu tamoyilga asoslanadi: sun’iy intellekt rutina va tahliliy vazifalarni yengillashtiradi, maktab maslahatchisi esa o‘quvchi bilan chinakam inson aloqasini, ishonch va empatiyani saqlab qoladi.

Ushbu modelni to‘g‘ri va mas’uliyat bilan joriy etish ta’lim sifatini oshirish bilan birga, har bir o‘quvchining individual ehtiyojlariga chuqurroq e’tibor qaratish, ish yukini muvozanatlashtirish va zamonaviy talablarga mos maslahatlik xizmatini yaratish imkonini beradi. Muvaffaqiyatning asosiy kaliti esa — texnologiyani inson o‘rnini bosuvchi emas, balki uni kuchaytiruvchi vosita sifatida qo‘llashdadir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabdan tashqari ta’lim tizimini yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori, PQ–277-son, 08.09.2025 y. // lex.uz.
2. Miao, F., Holmes, W., Huang, R., Zhang, H. AI and education: Guidance for policy-makers. — Paris: UNESCO, 2021. — 48 p.
3. UNESCO. Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence. — Paris: UNESCO, 2021.
4. American School Counselor Association (ASCA). The ASCA National Model: A Framework for School Counseling Programs. 4th ed. — Alexandria, VA: ASCA, 2019.
5. Warren, J. M. Leveraging Generative Artificial Intelligence to Effectively Implement School Counseling Interventions and Programs // Journal of Technology in Counselor Education and Supervision. — 2026. — Vol. 7, Iss. 1, Art. 3.
6. Enhancing Student Support: Exploring the Potential of Artificial Intelligence in School Counselling and Guidance Services // Al-Hikmah Journal of Education. — 2024. — Vol. 11, No. 1. — P. 60–75.